

LE EN SPOL MED MNOGIMI

Homoseksualnost? Za znanost samo ena od neskončnih različic s katero se kaze spolnost

Predstavljajo 4% celotne svetovne populacije, kar znasa cez 200 milijonov ljudi. Popolnoma enaki ostalim 5,5 milijardam razen po spolni usmerjenosti. Kljub temu so gay in lezbijke se vedno vir strahu.

Najvecji vzrok tekemu odnosu je verjetno neznanje. Strah nas je cesar ne poznamo. Malo ljudi lahko poda točno definicijo homoseksualnosti. Je psihicna bolezen? Fizicna? Anomalija? Lastna, trazgresivna izbira? Ali ena od normalnih različic kot npr. biti levicar? Ima bioloske temelje, ali je samo rezultat posebnih kulturnih ali psiholoskih dozivljajev? Se homoseksualci rodijo ali postanejo?

Tudi znanost nosi svojo odgovornost, ker do sedaj se ni znala točno odgovoriti. Danes pa se stvari spreminjajo. Raziskave o raznih oblikah homoseksualnosti se mnozijo in prihajajo prvi odgovori. Dve predvsem. Prva, da homoseksualnost ni edinstven fenomen. Nasprotno: kaze se na različne nacine. Druga, bolj dramaticna: potrebno je prenehati razmisljati od dveh glavnih spolih, moski, zenski in tretji, manjsinski, katerega predstavljajo homoseksualci. Dejansko med dvema ekstremoma, moskim in zensko, obstaja neskončna paleta vmesnih nacinov zivljenja, obnasanja. Spolna identiteta ni determinirana samo od vrste zunanjih spolnih organov, ampak tudi od neskončno drugih faktorjev: bioloskih (hormoni), mozganov, spolnih organov (zunANJI in notranji), genov in kulture. Moznih kombinacij med njimi je neskončno. To lahko vidimo ze ce analiziramo osebe, ki zivijo okoli nas. So moski, torej z moskimi zunanjimi spolnimi organi, ki imajo precej zenskih fizicnih karekteristik: brez dlak, z mascobnimi tkivi razporojenimi po stegnih bolj kot okoli pasu, visok glas. Zenske: kosmate, z baritonskimi glasovi, z malo ali brez prsi. Brez upostevanja psiholoskih variant. Spol je torej puzzle z neskončnimi moznostmi resitve. Vec kot ena je lahko podlaga homoseksualnosti. Nekoc je bilo, za dolocevanja spola, dovolj, da je babica pogledala novorojenca. Danes je dolocevanje spolne identitete nekoga veliko bolj komplicirano.

* Veliko kultur jo sprejemajo

Druga razsirjena vprasanja o moralnem obsojanju homoseksualnosti so nasla odgovore. Npr. iz zgodovine in raziskovanja narave. V anticnih druzbah je bila homoseksualnost bolj sprejemljiva kot danes. Prvi zgodovinski zapisi so v Bibliji. Stara zaveza, ki sega do 2000 let pred Kristusom, eksplicitno prepoveduje homoseksualnost in tako dokumentira njeno razsirjenost. Od tedaj je kristjano-hebrejska kultura bila tista, ki je najbolj nasprotovala homoseksualnosti. Homoseksualnost pa je bila razsirjena v Egiptu in privilegirana v grsko-rimski civilizaciji. Grki sp bili kulturno biseksualci: potomce so imeli za nujno potrebne pri odrascanju posameznika in zato je bila potrebna heteroseksualnost. Toda priljubljen ljubezenski odnos med odraslimi moskimi je bil z moskim, po navadi mlajsim. V drugih kulturah je bila homoseksualna ljubezen znak komunikacije z bogom. "Za siamaneizem je kazelo izbranstva, znak privilegiranega odnosa z transcendentalnim," pravi antropologinja Ida Magli. Homoseksualci so bili Michelangelo, Petr Chaikovsky, Oscar Wilde,

Julij Cezar, Adriano, Sappho, Virginia Woolf in Cristina (Svedska kraljica).

* Proti naravi?

V kolikor lahko zgodovinske sodbe varirajo, noben znanstvenik ne bi danes trdil, da je homoseksualnost 'proti naravi'. Enostavno zato, ker v naravi homoseksualnost obstaja. Je razširjena med veliko živalmi od zuzelk do psov. Biorgio Celli, direktor instituta za agrarno entomologijo z univerze v Bologni, je dokazal, da je na široko uporabljana pri kontroliranju demografskega prirastka. Obstajajo tudi avtomatski mehanizmi, ki jo povečujejo ali zmanjšujejo. Med živalmi je spolna identiteta tako nestabilna, da jo lahko tudi okolje modificira. V 50-ih letih so se samci galeba iz južne Californie priceli obnasati kot samice in samice kot samci ter zacele legati veliko neoplojenih jajc. "Vzrok je prihajal z morja," razlaga danes Glen Fox iz National Wildlife Research Centre-a iz Quebec-a. "Kemicna tovarna je odvrгла v morje tisoce ton DDT-ja (snov kemicno podobna nekaterim ženskim hormonom) in rakci, galebja hrana, so jih bili polni. To je bil vzrok cudnemu obnasanju. Kasneje so to poizkusi na misih in drugih živalih tudi dokazali." Toda nove raziskave kažejo, da lahko onesnazenost okolja vpliva tudi na clovekovo spolnost v fazi zarodka.

* Ni bolezen

Torej je homoseksualnost napaka, bolezen? Ne. Medicina je prenehala pristevati homoseksualnost kot patologijo. Od leta 1980 so jo ameriski psihiatri crtali s seznama mentalnih bolezni in leta 1991 jo je tudi Svetovna zdravstvena organizacija.

Znanost je v zadnjih letih, med izkanjem odgovora na vprasanje kaj je v resnici homoseksualnost, preucila faze v katerih se razvijajo spolni znaki. Izhodisce je bil kromosomski spol, odkrit pred 50-imi leti.

* Kromosomske anomalije

V vsaki cloveski celici se nahaja 23 parov kromosomov, ki vsebujejo potrebne informacije za zgradnjo celotnega organizma. En od teh parov je razlicen glede na spol: pri moskem imata kromosoma obliko XY, pri zenski pa XX. Kromosomi Y vsebujejo moske gene. Kromosomi X pa zenske. "Ime mu je DSS in je zelo mocen," razlaga Giovanna Camerino, italijanska genetistka, ki ga je odkrila. "Sam je sposoben narediti samico iz muhe z moskim kromosomskim spolom." Moznosti variacij od 'normale' se zacenjajo ze tukaj. En moski od 20 tisocev se rodi z dvema ženskima spolnima kromosomoma XX. Vsakih 100 tisocev žensk se rodi ena z moskimi spolnimi kromosomi XY. Vsakih 30 tisocev ljudi se rodi osebek XX, ki ima notranje spolne organe moske in zenske hkrati - sterilni hermafrodit. En moski vsakih 700 ima dva X-a in en Y. Lahko kaksna od teh variant pripeljejo do homoseksualnosti? Ne. Vsaj raziskave do sedaj tega niso pokazale. Verjetno pa imajo vpliv na spolnost, a za zdaj se se ne ve kaksen.

* Vcasih je dedna

Po drugi strani vec raziskav kaže, da so lahko geni odgovorni za homoseksualnost. Ralph Greenspan, genetik iz New York University, je

pred kratkim ustvaril v laboratoriu biseksualno muhu tako, da je vstavil zenske gene v nekatere predele moskih mozgan, ki kontrolirajo vonj (zelo pomemben pri zivalski spolnosti). Seveda, pri cloveku vonj nima toliksnega pomena. Vendar, ce ima ta spolni znak genetski vzrok, je mozno, da ga imajo tudi drugi. In res Dean Hamer, iz laboratoria National cancer institute-a iz Bethesda (USA) in psiholog iz Illinois-a Mike Bailey preucujeta homoseksualne homozigotne dvojcke in ugotavljata prisotnost drugih homoseksualcev v druzini s katere izhajajo. Odkrila sta, da nedvomno obstaja genetski izvor moske homoseksualnosti. Torej obstajajo geni, ki se prenasajo preko matere (ker so v spolnem kromosomu X, verjetno v delu imenovanemu Hq28), ki povecujejo možnost homoseksualnih potomcev od 2-4 do 13,5%. Torej, ce je v materini druzini homoseksualnost razsirjena nadpovprecno, je verjetno prisoten gen, ki jo povzroca. Tudi zenska homoseksualnost ima, po mnenju znanstvenikov iz Northwestern university, eno genetsko komponento: 48% homozigotnih dvojic, hcera zensk lezbijk, so tudi same lezbike.

* Hormoni

Kromosomi niso vse. Ce geni v njih dajejo ukaze, jih izvajajo, ali bolje, proteinam prenasajo ukaze za izvrstitev hormoni. Testosteron in estrogen spremenita, okoli sedmega tedna nosečnosti, zarodek brez razpoznavne spolne identitete v osebek z spolnimi organi. Ne povzročijo samo nastanka zunanjih spolnih organov, ampak tudi notranjih: jajcnikov, maternice in cevovodov pri zensi in mod, ter prostate pri moskem. Ceprav opravljata tako pomembno vlogo, se ni dokazov, da bi drugačna razmerja hormonov med nosečnostjo povzročila homoseksualnost. Obstaja pa primer pri katerem embrioloska napaka povzroci preveliko aktivnost zlez nad ledvicami. Zenske se s to karakteristiko rodijo z zenskimi genitalijami. Toda preveliko izlocanje moskih hormonov jo naredi bolj podobno moskemu. Odrasle lahko postanejo odlicne atletinje z neverjetnimi bicepsi. Ne prenesejo moskega dvorjenja, s tezavo dozivljajo zenske zelje, ceprav jih moski privlacijo. V takih primerih je potrebna farmakoloska terapija z moskimi anti-hormoni.

* Otrostvo

Med otrostvom so hormoni odgovorni za nastanek serije sekundarnih spolnih znakov, ki imajo velik vpliv pri oblikovanju spolne identitete osebe. Od delovanja hormonov so odvisni: porazdelitev dlak in mascob na raznih delih telesa, razvoj prsi, oblikovanje misic, dolzina las, ton glasu, obrazne poteze, telesni vonj in agresivnost. Vplivajo tudi na mozgane in jim lahko dodelijo moske sposobnosti (npr. prostorske sposobnosti) ali zenskih (npr. jezikovnih sposobnosti). Nekateri hipotizirajo, da lahko zato povzročijo, v nekaterih primerih, nastanek spolne identitete, ki je nasprotna s tisto, katero dolocajo spolni organi.

* Transeksualci

Se lahko s hormoni 'zdрави' oblike homoseksualnosti? Pogosteje se dogaja nasprotno: osebe z zensko identiteto v moskem telesu, skusajo s hormoni pridobiti zenske spolne lastnosti, kakor pocenja veliko transeksualcev.

Primer transeksualcev je pomemben za razumevanje druge plati

spolnosti: takoimenovana spolna usmerjenost. Obstajajo ljudje, mentalno popolnoma zdravi, ki so prepričani, da so pripadniki nasprotnega spola: imajo torej notranjo predstavo spola različno od bioloskega spola. TAKa neprijetnost narasca dokler ne zaprosijo za pomoč zdravnika. Nekateri jemljejo zenske hormone, da jim zrastejo prsi, drugi gredo na kirurško operacijo genitalij.

* Bioloske razlike

V zadnjih letih je veliko znanstvenikov raziskovalo bioloske razlike med homoseksualci in transseksualci od ljudi z enakim 'uradnim' spolom. Na podlagi poizkusov izvršenih na misih in kasneje tudi na ljudeh, Simon LeVay, neurobiolog iz Salk institute iz San Diega, trdi, da je danes, v delu mozgan imenovanem hipotalamus, jedro neutronov imenovano Inah 3, ki ima velik pomen pri določanju spolnega vedenja. To jedro je pri homoseksualcih manjše, pri heteroseksualcih pa komaj malo večje od ženskega. Dick Swaab iz nizozemskega instituta za raziskave mozgan je odkril še drugo jedro v hipotalamusu, imenovano BSTc, ki bi lahko imelo vlogo pri transeksualizmu. So te razlike v mozganih, ki povzročajo spolno usmerjenost homoseksualcev in transeksualcev? Če je tako, kaksno vlogo imajo takoimenovani psiholoski vzroki?

* Kriva je družina

Preden so odkrili biolosko podlago, je nosila krivdo homoseksualnosti družina. Toda, če bi bilo tako, bi se lahko pozdravila s psihanalizo. Toda že sam Sigmund Freud je priznal, da se psihicna terapija ne ozdravi homoseksualnosti. Sedaj nekatere raziskave kažejo, da družina, če je odgovorna, nosi le del odgovornosti, ne glavnega. "Karakter starsev ni dovolj, da bi povzročil homoseksualnost," trdi Richard Friedman psihiater iz New York-a, en največjih strokovnjakov na tem področju. "Lahko samo povemo, da se spolnost ne rodi enkrat za vselej iz enega edinega mehanizma. Nase raziskave na dvojčkih kažejo, da 70% primerov, homoseksualnost ni dedna. Obstajajo tudi drugi vzroki, bioloske ali psihosocialne."

Bistvo: homoseksualnost je ena mnogih variant možnih v spolu z naravno legitimnostjo, prav tako kot rdeči lasje med svetlimi in crnimi. Lahko ima tudi zelo različne izvore.